

XAÇMAZ RAYON MƏRKƏZLƏŞDİRİLMİŞ KİTABXANA SİSTEMİ

(METODİKA və BİBLİOQRAFIYA ŞÖBƏSİ)

XALQ ŞAIRİ SÜLEYMAN RÜSTƏMİN ANADAN OLMASININ 110 İLLİK YUBİLEYİ

(MKS-nin kənd kitabxana filialları üçün metodiki tövsiyələr)

Xaçmaz -2016

Süleyman Rüstəmin yazdığı bütün əsərlər sevgidən, inamdan qaynaqlanıb. O, Azərbaycan ədəbiyyatının çox görkəmli nümayəndələrindən biridir. Onun hər bir əsəri ədəbiyyatımızın solmayan səhifələrini təşkil edir. O, XX ərs Azərbaycan poeziyasının coşqun ruhlu, novator şairlərindən biri olub. Süleyman Rüstəm öz yaradıcılığında Azərbaycanın bütün dilbər qüşələrini vəsf edib, vətənə, torpağa məhəbbət, əməyə qiymət onun poeziyasının mayasını təşkil edib. Yaradıcılığında Sovet dövrünün tələbinə uyğun rejimi təbliğ edən şerlərə də yer ayırdığı üçün bu günün baxışı ilə şair tənqidlərə məruz qalsa da onun yaradıcılığını bir heç saymaq olmaz. Tənqidçi Bəkir Nəbiyev Süleyman Rüstəmi Azərbaycan poeziyasının müxtəsər, poetik ensiklopediyası adlandırır.

Süleyman Rüstəm 1906-cı il 12 mart tarixində Bakıda kasıb dəmirçi ailəsində dünyaya göz açıb. Kasıb həyat tərzini, çətin uşaqlıq keçirməsinə baxmayaraq, ədəbiyyata, poeziyaya böyük maraq göstərən, yaradıcılığında da fəhlə, kəndli əməyinə, torpağa və zəhmətə qiymət verməyi öz poeziyasında işıqlandırır.

Nəriman Nərimanov adına Bakı Sənaye Texnikumunda təhsil alıb. "Gəng işçi" qəzeti redaksiyasında ədəbiyyat şöbəsinin müdiri kimi fəaliyyətə başlayıb. Eyni zamanda Azərbaycan Dövlət Universitetinin Şərq fakültəsinə daxil olur və 1929-cu ildə Moskva Dövlət Universitetinin ədəbiyyat və incəsənət fakültəsinə köçürülür.

"Unudulmuş gənc" adlı ilk mətbu şeiri "Maarif və ədəbiyyat" jurnalında çap edilir və bundan sonra onun şeirləri dövrü mətbuatda yer alır. XX əsrin 20-ci illərində öz şeir, məqalə və çıxışları ilə Süleyman Rüstəm yeni həyatı tərənnüm etdirdi. Onun ilk çapdan çıxmış "Ələmdən nəşəyə" adlı şeirlər kitabı bütün yaradıcılığının əsas kompozisiyasını təşkil edir.

Uşaqlıq illəri Novxanı bağlarında, dəniz sahillərində keçdiyindən o, Xəzərə başqa bir məhəbbət bəsləyirdi. Azərbaycan şairləri içində Xəzərə ən çox şeir qoşan şair də məhz Süleyman Rüstəmdir. "Xəzərdə", "Xəzər nəyə bənzəyir", "Xəzərdə gecə", "Xəzərin səhəri", "Xəzər və durnalar", "Xəzərim olsun", və s. şerlərində o bu mavi gözəli xəyallar qanadında tərənnüm etməkdən doymurdu.

İkinci Dünya müharibəsi şairin yaradıcılığına çox böyük təsir etmişdir, onun vətənpərvərlik mövzusunda yazdığı əsərləri bu dövrə təsadüf edir. Bir-birindən maraqlı və dillər əzbəri olan "Ana və poçtalyon", "Ana ürəyi", "Gün o gün olsun ki", "Durnalar" bu dövrdə çapdan çıxmışdır. Onun şerləri bu günümüzdə də aktualdır.

Süleyman Rüstəm Cənub mövzusunda yazmaqla Azərbaycan poeziyasına poetik çələng gətirmiş oldu. O, Cənubi Azərbaycanda olmuş, orada yaşayan soydaşlarımızın ağır həyat tərzini görmüş və könlündən keçənləri kağızlara köçürmüşdür. "Təbrizim" adlı şeiri şairin bu səpkili şerlərindən ən təsiredicisidir. Bundan başqa, "Könlümə Təbriz düşdü", "İşiq", "Yenə Araz qırağında", "Yaralarım", "Görsəm" kimi şeirlərində vətən həsrəti çəkən, əzablı, cəfalı günlər keçirən soydaşlarımızdan danışır.

Süleyman Rüstəm nəğməkar şair kimi də tanınırdı. Gülağa Məmmədovun ifasında sevilən "Qurban adına", Nəzakət Teymurovanın "İlk məhəbbətim", "Külək", Məmmədbağır Bağırzadənin "Qubalı qız", Fidan və Xuraman Qasımovaların "Gözəl Bakı", Zeynab Xanlarovanın ifasında "Sənsən yoxsa mən" musiqiləri hər dəfə sevə-sevə dinlənir.

Ədəbi fəaliyyətə "Çimnaz xanım yuxudadır" birpərdəli komediyası ilə başlayıb. Daha sonra "Qaçaq Nəbi" məzmun dramı, "Durna" komediyası Süleyman Rüstəm dramaturgiyasının inciləridir.

Süleyman Rüstəm bəzi məsul vəzifələrdə də işləmişdir. 1934-cü ildə AYB-nin üzvü, 1943-cü ildə Azərbaycanın Əməkdar İncəsənət xadimi, 1960-cı ildə Azərbaycanın Xalq Şairi, 1960-cı ildə SSRİ dövlət Mükafatı Laureatı, 1976-cı ildə Sosial Əməyi Qəhrəmanı, "Ədəbiyyat" qəzetinin baş redaktoru, M. Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrının direktoru, "Azərbaycan", "Kirpi" jurnallarının və "Sovetski pisatel" nəşriyyatının redaksiya heyətinin üzvü, Zaqafqaziya Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Ali Sovetinə deputat, ölümünə yaxın - 1971-ci ildə SSRİ Ali Sovetinin sədri vəzifəsində çalışmışdır. Xidmətlərinə görə iki dəfə "Qırmızı Əmək Bayrağı" ordeni, üç dəfə Lenin Komitəsinin Fəxri Fərmanı, bir sıra medalları ilə təltif olunmuşdur.

10 iyun 1989-cu ildə vəfat etmişdir.

Bakı küçələrindən biri onun adını daşıyır.

Süleyman Rüstəm əbədi irsinin kitabxanalarda təbliği.

Süleyman Rüstəm əbədi irsinin oxucu kütləsinə çatdırılması üçün bütün mədəni-maarif müəssisələri, o cümlədən kitabxanalar qarşısında mühüm vəzifələr durur. Kitabxanalarda çoxsaylı oxucu kütləsinin sorğularını ödəmək məqsədilə kitabxanaçılar Süleyman Rüstəmin həyat və yaradıcılığına dair ədəbiyyatdan geniş istifadə etməlidirlər.

Qeyd etdiyimiz kimi, Süleyman Rüstəm ədəbi irsinin kitabxanalarda təbliği üçün keçirilən tədbirlər planı geniş olmalıdır. Kitabxanalar əyani və təbliğatın- kitab sərgiləri, məruzə, mühazirə, söhbət, biblioqrafik icmal, oxucu konfransları və s. kimi forma və üsullarından geniş şəkildə istifadə etməlidirlər. Çünki bu tədbirlərin keçirilməsi Süleyman Rüstəm və onun yaradıcılığı haqqında oxucuların daha geniş məlumat almalarına imkan yaradır.

Şairin yaradıcılığını təbliğ etmək məqsədilə kitabxanalar ilk növbədə kitab sərgisi təşkili zamanı oxucularda Süleyman Rüstəmin yaradıcılığı haqqında geniş təsəvvür yaradılmalıdır. "Süleyman Rüstəm – 110", "Süleyman Rüstəm və poeziya" Nəğməkar şair" və s. adlı kitab sərgiləri məqsədəuyğundur.

Sərgilər çox vaxt ədəbi-bədii gecələr və yaxud oxucu konfranslarına hazırlıq dövründə tərtib edilir.

Bir sərginin təxmini sxeminin nümunəsini veririk.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

1. Başlıq: "Süleyman Rüstəm -110

2. Süleyman Rüstəmin şəkli.

3. Süleyman Rüstəmin 110 illik yubileyi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı // Azərbaycan.- 2006.- 7 fevr.

4. Süleyman, şairsən, bilirsən özün,
Qılıncdan itidir, kəskindir sözün...
Əgər ağarsa da saçın qar kimi,
O gün qapıdadır ilk bahar kimi.
O günü ən yaxşı bir gün eləmək
Bizdən asılıdır, şübhəsiz, gerçək,
Gün o gün olacaq, o gün gələcək,
Bəşər dincələcək, həyat güləcəkdir.

Süleyman Rüstəm,

Xalq şairi

5. Süleyman Rüstəm. Seçilmiş əsərləri. 3 cilddə.- B.: Şərq - Qərb, 2005.

C.1: Vətən təranələri; Sevgi yarpaqları; 1983-cü il şeirləri; Mahnılar; Satira və yumor.- 256 s.

C.2: Cənub şeirləri; Poemalar; Xatirələr.- 328 s.

C.3: Pyeslər.- 280 s.

6. Sitat. "Süleyman Rüstəm XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında sovet dövrünün yetişdirdiyi, sovet dövründə yazıb yaratmış və bir sıra əsərlərində sovet gerçəklərini təcəssüm və tərənnüm edən bir şair olmuşdur."

Elçin Əfəndiyev,

Xalq yazıçı, ədəbiyyatşünas

7. Sitat. "Xalq şairi Süleyman Rüstəm şerimizə şöhrət gətirən siyasi lirikanın görkəmli nümayəndəsidir.O, şer dünyasında şərəfli bir yol keçmişdir. Süleyman Rüstəm ədəbiyyatımızın şanlı qvardiyaçılarındanıdır."

Məhəmməd Rahim

Xalq şairi

8.Nəbitev B. Söz ürəkdən gələndə.- B.: Yazıçı, 1984.-282 s.

9.Rüstəm S.Ürək döyüntüləri: Şerlər.- B.: Gənclik, 1984.-184 s.

10. Rüstəm S.Xəzərimizin şəhəri.- B.: Gənclik, 1976.- 223 s.

11.Rüstəm S.Təbrizim: Şerlər və poemalar.-B.: Gənclik, 1986.- 232 s.

12. Bu kitabları oxuyun.

Şairin yaradıcılığını geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq üçün sual- cavab gecələrindən də istifadə etmək lazımdır. Sual- cavab gecələri bir- birindən fərqli keçirilməlidir. Sual-cavab gecəsi üçün 1 aydan artıq vaxt ayırmaq lazımdır.Həmin dövrdə oxuculara kitabxanaçı tərəfindən hazırlanmış suallar verilməli və suala hazırlaşmaq üçün vaxt təyin edilməlidir. Suallar belə ola bilər:

- Süleyman Rüstəm nə vaxt anadan olmuşdur?
- İlk təhsilini harada almışdır?
- Ədəbi fəaliyyətə nə vaxtdan başlamışdır?
- Şairin Cənub mövzusunda yazılmış hansı əsərlərini tanıyırsınız?
- Hansı yazıçıların əsərlərini Süleyman Rüstəm Azərbaycan dilinə tərcümə etmişdir?
- Süleyman Rüstəm nə vaxt vəfat etmişdir?

Kitabxana işçiləri söhbətlər və məruzələr vasitəsilə şairin həyatı və yaradıcılığı haqqında geniş məlumat verməlidirlər.

Kitabxanaçılara tövsiyə edirik ki,Süleyman Rüstəmin və onun 110 illik yubileyi haqqında olan materialları mövzu kartotekası şəklində hazırlayıb oxucuların istifadəsinə versinlər.

Göstərilən tədbirlərin təşkilinə kömək məqsədilə aşağıdakı ədəbiyyat siyahısını bu vəsaitə əlavə edirik.

Əsərləri

Süleyman Rüstəm. Seçilmiş əsərləri: I cild – Şeirləri;

Süleyman Rüstəm. Seçilmiş əsərləri: II cild – Şeirləri, poemaları, xatirələri;

Süleyman Rüstəm. Seçilmiş əsərləri: III cild – Pyesləri.

Filmoqrafiya

Qanlı zəmi (film, 1985)

**Tərtib edəni: MKS-in metodika və biblioqrafiya şöbəsinin
baş metodisti E. Əşrəfova**

**Redaktoru: MKS-in metodika və biblioqrafiya şöbəsinin
müdiri P.Həsənova**